

STATUTUL GREFIERULUI ÎN ROMÂNIA

Doamna Cristiana Crăciunescu, Director Școala Națională de Grefieri

În România, profesia de grefier este importantă din mai multe puncte de vedere.

În îndeplinirea actului de justiție, munca grefierilor constituie un real sprijin pentru magistrați, competența și îndeplinirea corectă a sarcinilor care le revin jucând un rol important în buna desfășurare a întregii activități a instanțelor judecătorești.

Grefierul român întocmește numeroase acte procedurale, contribuind în mod semnificativ la soluționarea cu celeritate a cauzelor aflate pe rolul instanțelor judecătorești, dar este și o persoană cu care publicul vine în contact direct, aspect relevant pentru crearea imaginii justiției.

Până nu demult, profesia de grefier cunoștea o reglementare sumară, care nu era în concordanță cu importanța rolului său în îndeplinirea justiției și care nu constituia un statut al grefierului din România.

Astfel, Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească cuprindea doar câteva dispoziții generale cu privire la activitatea grefierului și a celuilalt personal auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și parchetelor, ale căror atribuții se rezumau la primirea, înregistrarea și expedierea corespondenței, îndosărierea actelor, păstrarea registrelor, precum și orice alte lucrări cu caracter auxiliar, necesare bunei desfășurări a activității instanțelor și parchetelor, precum și pentru grefierii care participau la ședințele de judecată sau la efectuarea actelor de urmărire penală se arăta că ei fac toate consemnările despre desfășurarea acestora și îndeplinesc orice alte însărcinări din dispoziția și sub controlul președintelui completului de judecată ori al procurorului. Aceste atribuții erau detaliate prin regulamentele de organizare și funcționare ale instanțelor judecătorești și parchetelor.

În aceeași lege erau și câteva dispoziții privind drepturile și obligațiile personalului auxiliar de specialitate, fără nici o diferențiere cu privire la specializarea diferitelor categorii de personal, arătându-se doar că beneficiază de toate drepturile prevăzute de legislația aplicabilă salariaților din unitățile bugetare, precum și de asistență medicală gratuită.

Numirea în funcție era de competența președintelui curții de apel sau a procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel în a cărei circumscripție urmează să funcționeze, cu excepția executorilor judecătorești și a contabililor-șefi, care erau numiți prin ordin al ministrului justiției. Pregătirea și perfecționarea profesională a personalului auxiliar de specialitate se făceau potrivit regulamentului aprobat de ministrul justiției, iar până la 1 decembrie 2000 nu a existat o școală care să se ocupe de formarea personalului auxiliar de specialitate din instanțele judecătorești și parchete.

În contextul înlăptuirii reformei justiției în România, în condițiile schimbărilor care se manifestă tot mai pregnant pe plan european în acest domeniu, creșterea rolului grefierilor în cadrul activității instanțelor judecătorești a devenit o necesitate și o soluție pentru îmbunătățirea calității actului judiciar și evitarea supraîncărcării judecătorilor. Astfel, s-a simțit nevoia creării unui statut al grefierului, prin care să fie reglementate toate aspectele care țin de exercitarea acestei profesii.

În prezent, profesia de grefier este reglementată prin Legea nr.567/2004 privind statutul personalului auxiliar din instanțe și parchete, cu modificările ulterioare și Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, ale căror dispoziții au fost detaliate prin regulamentele de funcționare ale instanțelor judecătorești și parchetelor de pe lângă acestea.

Potrivit dispozițiilor Legii nr. 567/2004, cu modificările ulterioare, corpul grefierilor este format din:

- grefieri (de ședință);
- grefieri statisticieni;
- grefieri documentariști;
- grefieri informaticieni;
- grefieri arhivari;
- grefieri registratori.

Totodată, corpul grefierilor este format din grefieri cu studii superioare juridice și grefieri cu studii medii.

Conform legislației actuale, grefierul din instanțele judecătorești din România are numeroase competențe, atât în managementul dosarelor și în realizarea ședințelor de judecată, cât și în cadrul compartimentelor auxiliare ale instanței.

Cele mai importante atribuții ale grefierului de ședință din instanțele judecătorești sunt:

- a) participă la ședințele de judecată;
- b) întocmește conceptele pentru citarea părților din proces;
- c) întocmește actele de procedură dispuse de completul de judecată;
- d) completează condica ședințelor de judecată, în care se trec dosarele din ședința respectivă, în ordinea înscrisă în lista cauzelor;
- e) comunică hotărârile judecătorești în termenul prevăzut de lege;

- f) tehnoredactează hotărârile judecătorești și alte lucrări repartizate de conducerea instanței;
- g) transcrie înregistrările audio sau stenogramele ședințelor de judecată, în condițiile legii.

Grefierii care își desfășoară activitatea în cadrul parchetelor, cele mai importante atribuții se referă la:

- a) în cadrul compartimentului registratură, înregistrarea corespondenței adresate parchetelor, a sesizărilor penale și a celorlalte plângeri, cereri, sesizări și memorii ale cetățenilor;
- b) înregistrarea, predarea ori expedierea lucrărilor potrivit rezoluției, după efectuarea mențiunilor de scădere și de închidere a pozițiilor;
- c) redactarea actelor procedurale și procesuale precum și a soluțiilor dispuse în dosar, de netrimitere și de trimitere în judecată;
- d) orice alte activități în completarea activității desfășurate de procuror (citații, etc.)

Legea 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate din instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea este primul act normativ prin care este reglementat un statut al grefierului din România.

Prin adoptarea acestei legi, s-a urmărit crearea unui model de statut al grefierului care să fie în concordanță cu standardele europene de exercitare a acestei profesii; evitarea supraîncărcării activității judecătorilor prin trecerea unor atribuții de la judecător la grefier precum și îmbunătățirea imaginii justiției și creșterea eficienței acesteia prin revalorizarea activității grefierilor.

Legea nr. 567/2004 a fost modificată prin Legea nr. 17/2006 și prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 100/2007 privind modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției.

Recrutarea grefierilor se face, de regulă, prin Școala Națională de Grefieri, care a fost înființată prin Hotărârea Guvernului nr. 425/1999, sub denumirea de Centrul de Pregătire și Perfecționare a Grefierilor și a Celuilalt Personal Auxiliar de Specialitate, însă a început să funcționeze în fapt la sfârșitul anului 2000, denumirea actuală de Școala Națională de Grefieri fiindu-i conferită doar în 2004, prin legea menționată.

Întrucât SNG nu are capacitatea necesară pentru a forma suficienți noi grefieri, legea permite și organizarea unor concursuri de ocupare directă a posturilor de grefier, concursuri organizate de curțile de apel sau parchetele de pe lângă acestea, ori de Înalta Curte de Casație și Justiție sau parchetul de pe lângă aceasta, în cazul în care datorită numărului mare de posturi vacante desfășurarea activității este grav afectată.

O a treia posibilitate de intrare în profesie, în cazuri excepționale, o constituie numirea în funcția de grefier, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, fără concurs, a persoanelor care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege și au o vechime în specialitate de cel puțin 10 ani.

Poate fi numită în funcția de grefier persoana care îndeplinește următoarele condiții :

- are cetățenia română, domiciliul în România și capacitate deplină de exercițiu;
- nu are antecedente penale, nu are cazier fiscal și se bucură de o bună reputație;
- cunoaște limba română;
- este aptă, din punct de vedere medical, pentru exercitarea funcției;
- are studii superioare de specialitate sau studii medii, cunoștințe de operare pe calculator sau de dactilografare.

Înainte de a începe să își exercite funcția, personalul auxiliar de specialitate depune jurământul în fața conducătorului instanței judecătorești sau al parchetului la care este numit.

Personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și parchetelor încadrat pentru prima dată după terminarea studiilor, cu excepția absolvenților școlii care au obținut media de absolvire cel puțin 7, are calitatea de debutant o perioadă de 6 luni de la încadrare, fiind definitivat în funcție pe bază de examen. Nepromovarea pentru a doua oară a examenului de definitivare atrage eliberarea din funcție ca necorespunzător profesional.

Promovarea grefierilor în funcții de execuție se face prin concurs sau examen, în funcția imediat superioară.

Promovarea în funcții de conducere – de prim-grefier, grefier-șef sau informatician-șef – se face de colegiul de conducere al instanței sau parchetului pe baza candidaturilor depuse, a unui proiect de îmbunătățire a activității personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești sau parchetelor și a unui interviu, avându-se în vedere următoarele criterii:

- o vechime de minimum 5 ani în funcția de grefier;
- activitate profesională deosebită, evaluată cu calificativul « foarte bine » în ultimii 4 ani;
- calități manageriale.

Numirea în funcțiile de prim-grefier sau grefier-șef se face pentru o perioadă de 5 ani, cu posibilitatea reinvestirii, prin decizie a președintelui curții de apel sau a procurorului general al parchetului de pe lângă această instanță.

Suspendarea din funcție a personalului auxiliar de specialitate poate fi dispusă în următoarele situații :

- când a fost pusă în mișcare acțiunea penală împotriva sa;
- când suferă de o boală psihică, care îl împiedică să își exercite funcția în mod corespunzător;

- când săvârșește o abatere disciplinară gravă, pe perioada cercetării prealabile.

Eliberarea din funcție a personalului auxiliar de specialitate poate fi dispusă în următoarele situații :

- demisie;
- pensionare, în condițiile legii;
- constatarea lipsei pregătirii profesionale corespunzătoare sau, după caz, îndeplinirea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției de conducere;
- neîndeplinirea oricăreia dintre condițiile prevăzute pentru numirea în funcție;
- ca sancțiune disciplinară;
- condamnarea definitivă pentru săvârșirea unei infracțiuni.

Grefierii pot fi delegați sau detașați în condițiile legii.

Principalele drepturi ale personalului auxiliar de specialitate din România sunt:

- dreptul la salarizare în raport cu funcția deținută și nivelul instanței sau parchetului la care își desfășoară activitatea;
- dreptul la asociere în organizații sindicale sau organizații profesionale;
- dreptul la grevă;
- dreptul de a-și perfecționa în mod continuu pregătirea profesională;
- dreptul la un concediu anual de odihnă de 30 de zile lucrătoare;
- dreptul la concedii fără plată, pentru studii sau pentru alte evenimente, precum și la concedii medicale, în condițiile legii;
- asistență medicală gratuită, medicamente și proteze pentru el și familia sa, în condițiile respectării dispozițiilor legale privind plata contribuției la asigurările sociale de sănătate;
- dreptul la pensie de serviciu, în condițiile legii;
- dreptul personalului auxiliar de specialitate cu o vechime continuă în justiție de 25 de ani înainte de data pensionării sau a eliberării din funcție pentru motive neimputabile de a beneficia de o indemnizație egală cu trei salarii de bază de încadrare lunare brute, care se impozitează potrivit legii;
- dreptul grefierilor cu studii superioare juridice de a li se considera vechimea în specialitate juridică;
- dreptul de a obține distincții, în condițiile legii;
- dreptul de a i se asigura ținuta vestimentară gratuită corespunzătoare instanței sau parchetului la care își desfășoară activitatea.

Îndatoririle grefierului sunt prevăzute, de asemenea, de Legea nr.567/2004. Principalele îndatoriri ale acestei categorii de personal sunt:

- să își îndeplinească îndatoririle de serviciu cu profesionalism, imparțialitate și celeritate;

- respectarea incompatibilității funcției de grefier cu orice alte funcții publice sau private, cu excepția funcțiilor didactice din învățământ;
- respectarea interdicției de a desfășura activități comerciale, direct sau prin persoane interpuse;
- respectarea interdicției de a desfășura activități de arbitraj în litigii civile, comerciale sau de altă natură;
- respectarea interdicției de a avea calitatea de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare oride control la societăți civile, societăți comerciale, etc.
- respectarea interdicției de a fi membru al unui grup de interes economic;
- păstrarea secretului profesional;
- respectarea programului de lucru și rezolvarea lucrărilor în termenele stabilite;
- prezentarea, în condițiile stabilite de lege, a declarației de avere și a declarației de interese.

Personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor răspunde disciplinar, administrativ și penal, după caz, în condițiile legii.

În prezent, în cadrul reformei justiției din România se urmărește realizarea transferului unor noi atribuții, în primul rând administrative, de la judecător la grefier, astfel încât judecătorul să fie doar cel care spune dreptul, adică soluționează cauzele deduse judecătii.

Consiliul Superior al Magistraturii a demarat un program pilot în acest sens, prin crearea, în mod experimental deocamdată, a unor complete de judecată formate dintr-un judecător și doi grefieri, unul cu studii superioare juridice iar celălalt cu studii medii, între care atribuțiile să fie împărțite în sensul arătat. Urmează ca, în baza acestui experiment, să se modifice legislația pentru a se crea cadrul legislativ necesar realizării acestui transfer de competențe.

Firește, nu trebuie neglijat faptul că o astfel de evoluție necesită o suplimentare importantă a numărului de grefieri și o pregătire profesională adecvată a acestora.

Judecător Cristiana-Mihaela Crăciunescu
Directorul Școlii Naționale de Grefieri
București, România